

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Adversaria sententia proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

mali substantiæ, vel accidentis, cum sit formalis substantiæ, aut accidentis: illi namque aut sola obijciunt substantiæ, aut solum accidens.

75 Si ultimum, iam non erit vnus avulsus, & præcisus a conceptu substantiæ, & accidentium, sed plures simul, alter substantiæ, alter quantitatis, alter relationis, &c. quod est contra manifestam experientiam.

76 Præterea, si ex secunda ratione eatenus conceptus formalis entis re ipsa distinguitur a conceptu formali suorum inferiorum, quatenus solum attingit id, quod est per illum, intellectus minime cogitans, siue substantiæ, vel accidentis: ergo illi conceptui solum obijciunt id quod est, non vero substantiæ, vel accidentis, & consequenter nec modi eorum, igitur si obiectum nec est substantia, nec accidens, nec includit modos eorum, erit simpliciter abstractum, & præcisum a modis, & substantia, ac accidente, & consequenter conceptus etiam formalis talis obiecti representativus.

77 Ad hæc, si ex tertia ratione, ideo differt secundum rem conceptus formalis entis a conceptu formali substantiæ, & accidentis, quia potest intellectus certè scire aliquid esse ens, dubitare tamen siue substantiæ, vel accidentis: ergo per similem conceptum formalem certè, atque scientificè attingit obiectum, quod nec est substantia, nec accidens, sed quid utroque superius, & communius, & consequenter subtractum simpliciter a substantia, & accidente; unde, & idem formalis conceptus erit quoque simpliciter præcisus, & avulsus a conceptu substantiæ, & accidentis, secus enim non dubitaret, aut falsam imberet opinionem, existimando tale ens habere rationem substantiæ, cum esset accidens; ut ergo bene colligimus ex eo quod certo sciatur aliquid esse animal, dubitetur vero quale sit, an equus, vel leo, conceptum animalis esse simpliciter præcisum a conceptu equi, & leonis; ita & conceptum entis a conceptu substantiæ, & accidentis, quod certo sciatur lumen esse ens, & dubitetur, siue accidens, vel substantia.

78 Ulterius, si ex quarta ratione, quia ab omnibus similibus abstrahi potest conceptus aliquis formalis re ipsa distinctus, & substantia, ac accidens assimilantur in ente, ideo potest abstrahi re ipsa distinctus conceptus formalis entis, & avulsus a conceptu substantiæ, & accidentium: ergo talis conceptus repræsentabit suorum inferiorum similitudinem, & convenientiam. Male ergo postea asseritur, solum repræsentare ea, in quibus substantia, & accidens differunt; imo repugnat saltem respectu nostri intellectus, quod per eandem numero actum repræsentantem convenientiam, similitudinemque expressam, importentur modi substantiæ, & accidentium, quibus differunt, cum ut tales, sint primo diversa obiecta, & nequeant per eandem imaginem naturalem exprimi, aut representari, ut videtur manifestum.

79 Deinde, si ille formalis conceptus terminatur ad inferiora ut similia in ratione entis inventa essentialiter, & intrinsece in eis se habebit ut animalis conceptus formalis, eritque simpliciter præcisus; nam si conceptus animalis terminatur ad inferiora, videlicet hominem, & brutum ut similia, & convenientia in ratione animalis, etiam conceptus entis, si convenientia hominis, & bruti in esse animalis est convenientia simpliciter, ita & convenientia substantiæ, & accidentium in ratione entis, cum substantia sit ens

simpliciter, & intrinsece, ac essentialiter. Quare vel neganda est præcisio simpliciter univocis, vel concedenda analogis importantibus rationem intrinsece repertam, & essentialiter in analogatis.

Testimonium verò Angelici Doctoris convincit sane ens descendere ad inferiora per additionem; (ut visum est supra & latius infra videbitur) & conceptum substantiæ, & accidentium ultimo resolui in conceptum entis, quod verissimum est, sed id nequit stare cum Malij assertionem quarta, docente ens immediate significare Deum, creaturas, substantiam, & accidentia; nam si per ens immediate hæc importantur, quomodo ad illa ens descendit per additionem? aut quomodo conceptus substantiæ ultimo resoluitur in conceptum entis, si per ens immediate ipsa asseritur substantia; imo & accidentia; quare neque Deus, aut creatura, neque substantia, vel accidens resolvi possunt in conceptum entis ultimatè, cum hic importet omnia entia immediate, in quæ nequit resolvi Deus, vel creatura, aut ens aliud particulare. Imo nec cum alijs duabus assertionibus eadem quarta consistit, ut facile patet ex dictis. Porro eiusdem argumenta pro secundo pronuntiatio, eo tendunt ut probent entis conceptum formalem non esse simpliciter præcisum. Imo si recte expendantur, nec vnum, sed plures, cuius oppositum satis supra demonstratum est.

SECTIO ULTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

Ad primum negatur suppositum, quod conceptus formalis entis sit analogus, quia ut iam probavimus, univocus est. Deinde, licet concederemus conceptum illum entis esse analogum, negamus tamen audito nomine analogo formare intellectum diversos conceptus formales, & sic negamus similitudinem, & comparisonem a Rubio factam nominis analogi cum æquivoco quantum ad hoc; & ratio est, quia nomen æquivocum significat res omnino diversas ut tales, nomen autem analogum intrinsece significat res convenientes in vna ratione præcisa superiori, & ideo unico conceptu possunt hæc concipi, & non illa.

Ad secundum concedo Maiorem, & primo nego suppositum, quod conceptus obiectivus entis, de quo hic loquimur, sit analogus, sed potius univocus. Deinde, concedamus suppositum, videlicet, quod sit analogus: nego tamen quod conceptus obiectivus entis non sit univocus, ut videre licet in Patre Suarez, Hurtado, &c.

QVÆSTIO VII.

Quomodo ens contineat inferiora?

SECTIO I.

Adversaria sententia proponitur.

Prima sententia asserit, ens continere actum confuso sua inferiora. Sic Galetanus, Ferras

Quaest. VII. Quomodo contineat, &c. 177

ra, Sonzinas, Doct. Rubius, Smiglesius, & alij, quia illud continet actu aliquid, cum quo identificatur realiter, sed ens identificatur cum perfectitate, & inalicitate, cum accidente, & substantia: ergo, Maior sic probatur. Ideo substantia continet actu perfectitatem, quia identificatur cum illa: ergo illud, quod identificatur, &c.

Secundo, quia omne, quod est ens, continetur actu in ente, sed perfectitas, & inalicitas sunt entia: ergo continentur actu in ente. Minor sic probatur, quia inalicitas ut talis est, non est nihil: ergo aliquid: ergo ens.

Tertio, quicquid est in substantia actu, continetur actu in ente: sed perfectitas est actu in substantia, & continetur in ea: ergo perfectitas est actu, & continetur in substantia actu. Maior sic probatur, quia si includeret substantia aliquid actu, quod actu non contineretur in ente, distingueretur ab ente tanquam includens ab incluso, siquidem & includeret ens, & aliquid, quod non includit actu ens; sed hoc est falsum: ergo, Minor hanc sic probatur, quia si distingueretur tanquam includens ab incluso, daretur processus in infinitum; nam si substantia distingueretur sic ab ente, quia includeret aliquid, quod non includit ens, de ipso incluso, interrogo, an distingueretur ab ente, vel non? si distinguitur ab illo, debet esse tanquam includens ens, & addendo aliquid supra ens; de illo addito iterum interrogo, an distingueretur ab ente, vel non? & sic proceditur in infinitum. Si non distinguitur: ergo aliquid particulare non addit aliquid supra ens: ergo neque substantia: ergo falsum est, quod dicitur.

4. Confirmatur, si ens non diceret actu totum, quod actu dicit substantia, substantia esset composita, & resolvable in duos conceptus tanquam in partes componentes, scilicet in perfectitatem, & rationem entis: sed hoc est impossibile: ergo.

5. Vigetur, substantia includit entitatem, & modum perfectitatis, sed perfectitas etiam includit entitatem, quia perfectitas est quaedam entitas: ergo perfectitas includit actu totum, quod includit actu substantia. Tunc sic arguuntur, & conceptus entis differt a conceptu perfectitatis solum per claritatem, & non per eminentiam alicuius, quod in illo etiam actu non contineatur: ergo continet actu quicquid continet perfectitas: ergo totum quod actu continet substantia, continet ens.

SECTIO II.

Alia notantur.

6. Advertendum est, triplicem esse cognitionem obiecti, aliam actualis obiecti, aliam potentialis; unde alia actualis dicitur, alia potentialis cognitio. Cognitio potentialis, ut explicat D. Thomas opusculo 55, est per quam cognoscitur aliquid univertale, v. g. animal ut commune ad hominem, & ad equum: unde hanc cognitio terminatur ad quandam naturam superiorem potentem se communicare inferioribus, & quatenus habet potentiam ut ad illa contrahatur, & propter hanc potentiam obiecti refusam in cognitionem vocatur ipsa cognitio potentialis.

7. Hanc potentialis cognitio, alia est expressa, quia R. P. Ildaph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

per illam cognoscitur potentialitas obiecti, & simul percipiuntur tanquam termini illius potentialitatis distincte, & expresse inferiora illius, ut v. g. cognitio, qua cognosco animal ut sic non sistendo in cognitione illius, ut habet potentiam ad communicandum se multis in confuso cognitis, sed expresse, & expresse, & cum distinctione percipiendo quae sunt hanc inferiora; in quorum essentia continetur, penetrando naturam, & proprietates illas; v. g. cognoscendo quod homo, qui inferior est animalis, ac proinde terminus potentialitatis ipsius sunt risibilitas, & admirabilitas.

Alia cognitio est confusa, quando solum cognoscitur animal cum potentia ad multa sub hoc conceptu obscuro multitudinis in communi, nihil clare, distincte, & expresse cognoscendo de illis multis in particulari. Vocatur confusa, quia non est hominis, aut leonis clare per eorum proprietates, & essentias, ita ut illi cognitioni clare, & expresse corresponsdeant formalitates peculiare in obiecto existentes, ratione cuius intellectus tali cognitione informatus possit reddere rationem talis obiecti proprie, & adaequate.

Cognitio actualis est, quae terminatur ad obiectum cognoscendum secundum ea, quae actu reperiuntur in ipso. Quare ex actuali continentia obiecti, actualis denominatio refunditur in cognitionem, v. g. cognitio, qua cognoscitur homo, non secundum inferiora illius; sed potius secundum quod est animal, & rationale, quia hanc praedicata actu reperiuntur in illo, & illum actu constituunt essentialiter. Hanc est duplex, alia distincta, alia confusa: Distincta est, quando obiectum repraesentatur per talem cognitionem secundum formalitates, quas actu continet secundum propriam, & peculiarem rationem earum. Et huiusmodi cognitio est, v. g. illa, per quam cognosco hominem esse entitatem per se corpoream, viventem, sensibilem, rationalem; vel cognitio, qua cognoscimus hominem compositum ex materia, & forma rationali.

Confusa est, qua cognoscitur totum actuale, non expresse percipiendo id, per quod constituitur actu, ut quando cognosco hominem sub hoc conceptu confuso explicatum per nomen homo, nihil exprimendo de ratione animalis, & rationalis. Has duas cognitiones egregie explicat P. Fons. 1. meth. cap. 2. quast. 2. sect. 1. dicens, cognitio distincta totius essentialis tunc habetur, cum nihil essentiae illius relinquitur, quod particulatim non percipitur, veluti cum species percipitur cognito genere summo illius, & omnibus differentiis, quibus constat, hanc autem est cognitio omnino distincta; illa autem, quae datur per genus proximum, & ultimam differentiam, etiam solet communiter distincta appellari. Cognitio vero confusa totius essentialis illa est, quando totum illud essentialis secundum se apprehenditur, sed tamen ea quae ad illius essentiam pertinent, non particulatim expresse concipiuntur, veluti cum species secundum se apprehenditur, nihil explicando de genere, & differentia illius.

Advertendum est secundo, rem aliquam dupliciter posse continere aliquam formalitatem, vel potestate, vel actu. Continentia actualis adhuc subdividitur in duplicem continentiam. Alia, est actualis expressa ut v. g. continentia generis,

Z